

Asia: VN/10831/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Väliotsikot

Yleiset huomiot mietinnöstä ja siihen sisältyvistä ehdotuksista sekä ympäristörikosdirektiivin velvoitteiden täytäntöönpanosta

-

Huomiot syyteoikeuden vanhentumista koskevista ehdotuksista (rikoslain 8 luvun 1 §:n 4 momentti)

-

Huomiot rikoslain 9 luvun 5 §:ään ehdotettavista, yhteisösakon asteikkoa koskevista muutosehdotuksista sekä ehdotuksista pakoterikoksia koskevan yhteisösakon asteikon osalta (rikoslain 46 luvun 13 §)

-

Huomiot törkeän rikoksen ilmoittamatta jättämisestä ja terroristisessa tarkoituksessa tehtyjä rikoksia koskeviin pykäliin ehdotettavista muutoksista (rikoslain 15 luvun 10 § ja 34 a luvun 1 §) sekä niihin liittyvistä muutosehdotuksista (rikoslain 1 luvun 7 § ja 34 a luvun 15 §)

-

Huomiot ympäristön turmelemista koskevaan pykälään (rikoslain 48 luvun 1 §) ehdotettavista muutoksista

- a) 1 momentti
- b) 2 momentti
- c) 3 momentti
- d) ehdotettava uusi 4 momentti

-

Huomiot ympäristörikkomusta ja tuottamuksellista ympäristön turmelemista koskeviin pykäliin (rikoslain 48 luvun 3 ja 4 §) ehdotettavista muutoksista

-

Huomiot ehdotettavista uusista jäterikosta ja törkeää jäterikosta koskevista rangaistussäännöksistä (rikoslain 48 luvun uudet 4 a ja 4 b §:t)

-

Huomiot ehdotettavista uusista ilmakehän heikentämistä ja törkeää ilmakehän heikentämistä koskevista rangaistussäännöksistä (rikoslain 48 luvun uudet 4 c ja 4 d §:t)

-

Huomiot ehdotettavista uusista ympäristöä vaarantavan tuotteen markkinoillesaattamisrikosta ja törkeää ympäristöä vaarantavan tuotteen markkinoillesaattamisrikosta koskevista rangaistussäännöksistä (rikoslain 48 luvun uudet 4 e ja 4 f §:t)

-

Huomiot ehdotettavasta uudesta vieraslajirikosta koskevasta rangaistussäännöksestä (rikoslain 48 luvun uusi 4 g §)

-

Huomiot luonnonsuojelurikosta koskevaan pykälään (rikoslain 48 luvun 5 §) ehdotettavista muutoksista

-

Huomiot ehdotettavasta uudesta ympäristön tuhoamista koskevasta rangaistussäännöksestä (rikoslain 48 luvun uusi 5 b §)

-

Huomiot ulkomaiselta alukselta talousvyöhykkeellä tehtyä ympäristörikosta koskevaan pykälään ehdotettavista muutoksista (rikoslain 48 luvun 10 §)

-

Huomiot rikoslain 48 ja 48 a lukuun ehdotettavista uusista soveltamisalasäännöksistä, jotka koskevat tietyissä tilanteissa luvan nojalla toimimisen rinnastamista ilman lupaa toimimiseen (rikoslain 48 luvun 7 a § ja 48 a luvun 4 b §)

-

Huomiot ehdotettavista uusista metsäkatorikosta ja törkeää metsäkatorikosta koskevista rangaistussäännöksistä (rikoslain 48 a luvun uudet 3 c ja 3 d §:t) sekä oikeushenkilön rangaistusvastuuta koskevaan rikoslain 48 a luvun 6 a §:ään ehdotettavista muutoksista

Ruokavirasto pitää tärkeänä metsäkatoasetuksen 3 artiklan vastaisen toiminnan kriminalisointia tahallisen ja törkeästä huolimattomuudesta johtuvien tekojen osalta. Tämä lisää metsäkatoasetuksen ja kansallisen metsäkatolain vaikuttavuutta.

Huomiot pakkokeinolakiin ja poliisilakiin ehdotettavista muutoksista

-

Huomiot kansalaisuuslakiin, rajavartiolaitokseen ja Puolustusvoimien virka-avusta poliisille annettuun lakiin ehdotettavista muutoksista

-

Huomiot hankintalakiin ja erityisalojen hankintalakiin ehdotettavista muutoksista

-

Huomiot rikosrekisterilakiin ehdotettavista muutoksista

-

Huomiot merenkulun ympäristönsuojelulakiin ehdotettavista muutoksista

-

Huomiot luonnonsuojelulakiin ehdotettavista muutoksista

-

Huomiot Suomen talousvyöhykkeestä annettuun lakiin ehdotettavista muutoksista

-

Huomiot vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annettuun lakiin ehdot

-

Huomiot EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista annettuun lakiin ehdotettavista muutoksista

Nk. metsäkatolain 20 §:n ja 23 §:n 1 momentit, jotka koskevat metsäkatoasetuksen 3 artiklan vastaisen tahallisen tai huolimattoman menettelyn hallinnollisia seuraamuksia, on ehdotettu poistettavan päällekkäisen seuraamussäätelyn välttämiseksi. Ruokavirasto pitää sinällään kannatettavana esitysluonnoksen tavoitetta ehkäistä päällekkäistä seuraamussäätelyä. Kuitenkin esitysluonnoksen mukaan rikoslain 48 a luvun 3 c §:ssä ja 3 d §:ssä rangaistavaksi säädetään vain tahalliset ja törkeästä huolimattomuudesta johtuvat teot. Näin ollen ns. tavallisesta huolimattomuudesta johtuvat teot ovat jäämässä ilman seuraamuksia; tavallisesta huolimattomuudesta johtuvaa tekoa ei ole kriminalisoitu, mutta siitä ei voisi esityksen mukaan seurata myöskään hallinnollista sanktiota. Tämä heikentää säätelyn tehokkuutta, koska Ruokavirastolla ei tällöin ole käytössään hallinnollisia seuraamuksia huolimattomuudesta johtuviin EUDR-velvoitteiden rikkomuksiin. Tällainen järjestely jättää merkittävän sääntelyaukon Ruokaviraston valvontakeinoihin ja vaarantaa säätelyn tehokkuuden, oikeasuhtaisuuden ja varoittavuuden erityisesti jäljitettävyyssvelvoitteiden osalta. Ruokavirasto katsoo välttämättömäksi, että kansalliseen lainsäädäntöön jätetään tai palautetaan hallinnollinen seuraamus tavallisesta huolimattomuudesta johtuviin metsäkatoasetuksen 3 artiklan vastaisiin tilanteisiin.

Ruokavirasto, joka toimii EU:n metsäkatoasetuksessa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena, pitää ehdotettua 26 b §:n 1 momentin mukaista harkintavaltaa rikosilmoituksen tekemisessä hyödyllisenä. Samoin Ruokavirasto pitää hyvänä ja tärkeänä 26 b §:n 2 momentin säännöstä, jonka

mukaan syyttäjän on ennen metsäkatorikosta tai törkeää metsäkatorikosta koskevan syytteen nostamista kuultava Ruokavirastoa, ja tuomioistuimen on tällaista rikosasiaa käsitellessään varattava Ruokavirastolle tilaisuus tulla kuulluksi.

Huomiot muista ehdotettavista lainsäädäntömuutoksista

-

Huomiot ympäristörikosdirektiivin säännöksistä, joiden ei mietinnössä katsota edellyttävän lainsäädäntömuutoksia

-

Huomiot ehdotusten pääasiallisten vaikutusten tarkastelusta

Esityksessä on arvioitu esitutkintaviranomaisten tietoon tulevan noin 20 uutta metsäkatorikostapausta vuodessa. Metsäkatoasetuksen mukaisena valvontaviranomaisena toimivalle Ruokavirastolle säädetään ilmoitusvelvollisuus metsäkatorikoksen tai törkeän metsäkatorikosten tunnusmerkistön mukaisista teoista. Ruokaviraston mukanaolo metsäkatorikosten käsittelyä koskevissa prosesseissa on tärkeä. Samalla prosesseihin osallistuminen kuitenkin lisää viraston työmäärää ja vaatii siten riittävästi resursseja. Myös Ruokaviraston henkilöstön kouluttaminen on tärkeää, jotta henkilöstöllä on riittävästi osaamista tunnistaa ehdotettujen metsäkatorikoksen ja törkeän metsäkatorikoksen tunnusmerkistöjen mukaista toimintaa.

Huomiot muita toteuttamisvaihtoehtoja koskevasta arvioinnista

-

Huomiot suhdetta perustuslakiin ja säätämisyjärjestystä koskevasta jaksosta

-

Muut huomiot

-

Räsänen Leena
Ruokavirasto

Ojala Anni
Ruokavirasto